

Sprawozdanie dla Komisji Europejskiej
z oceny systemów kwalifikacji, akredytacji i certyfikacji zawodów związanych
z efektywnością energetyczną, przygotowane na podstawie art. 28 ust. 6 dyrektywy
2023/1791^{1), 2)}

Warszawa, 2024 r.

¹⁾ dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz. Urz. UE L 231 z 20.09.2023, str. 1)

²⁾ Przygotowano we współpracy z Ministrem Rozwoju i Technologii, który zgodnie z art. 9a ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1370) jest odpowiedzialny za sprawy budownictwa, w tym z zakresu efektywności energetycznej budynków.

Spis treści

1. Podstawa prawna	3
2. Dostawcy usług energetycznych	4
3. Audytorzy energetyczni	9
3.1 Osoby wykonujące audyty efektywności energetycznej	9
3.2 Osoby wykonujące audyty energetyczne przedsiębiorstw	12
3.3 Osoby wykonujące audyty energetyczne budynków	18
3.4 Osoby wykonujące świadectwa charakterystyki energetycznej budynków	20
4. Zarządcy energii	23
5. Niezależni eksperci	24
5.1 Doradcy energetyczni	24
5.2 Program priorytetowy „Czyste Powietrze”	26
6. Podmioty instalujące elementy budynków, o których mowa w dyrektywie 2010/31/UE oraz dostawcy zintegrowanych prac renowacyjnych	28
6.1 Projekt Build up skills	28
6.2 Certyfikowani instalatorzy	30

1. Podstawa prawna

Zgodnie z art. 28 ust. 6 dyrektywy 2023/1791 państwa członkowskie oceniają, czy krajowe systemy certyfikacji lub równoważne systemy kwalifikacji lub stosowne programy szkoleniowe zapewniają dostawcom usług energetycznych, audytorom energetycznym, zarządcom energii, niezależnym ekspertom, podmiotom instalującym elementy budynków, o których mowa w dyrektywie 2010/31/UE oraz dostawcom zintegrowanych prac renowacyjnych niezbędny poziom kompetencji i równy dostęp dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji.

Ponadto państwa członkowskie oceniają lukę między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością.

Przedmiotowe sprawozdanie zostanie przekazane Komisji Europejskiej za pośrednictwem e-platformy ustanowionej zgodnie z art. 28 rozporządzenia (UE) 2018/1999³.

Sprawozdanie zostało podzielone na sześć obszarów działalności w zakresie efektywności energetycznej, o których mowa w art. 28 ust. 6 dyrektywy 2023/1791, tj.:

- dostawców usług energetycznych,
- audytorów energetycznych,
- zarządców energii,
- niezależnych ekspertów,
- podmioty instalujące elementy budynków, o których mowa w dyrektywie 2010/31/UE⁴ oraz
- dostawców zintegrowanych prac renowacyjnych.

Poniżej przedstawiono szczegółowy opis poszczególnych obszarów działalności w zakresie efektywności energetycznej wraz z niezbędnymi elementami oceny krajowych systemów certyfikacji lub równoważnych systemów kwalifikacji lub stosownych programów szkoleniowych w tym zakresie, o których mowa w art. 28 ust. 6 dyrektywy 2023/1791.

³) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Tekst mający znaczenie dla EOG.) (Dz. Urz. UE L 328 z 21.12.2018, str. 1)

⁴) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz. Urz. UE L 153 z 18.06.2010, str. 13)

2. Dostawcy usług energetycznych⁵

Sposób zapewnienia niezbędnego poziomu kompetencji

Art. 7 ust. 4 ustawy o efektywności energetycznej⁶ definiuje pojęcie dostawcy usług związanych ze zużyciem energii.

Zgodnie z ustawą o efektywności energetycznej przez dostawcę usług związanych ze zużyciem energii, rozumie się podmiot, w tym mający siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który wykonuje usługi polegające na realizacji przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej.

Dostawcy usług związanych ze zużyciem energii mogą realizować ww. przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej w ramach umów o poprawę efektywności energetycznej w jednostkach sektora publicznego.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy o efektywności energetycznej ww. umowa o poprawę efektywności energetycznej określa w szczególności:

- 1) możliwe do uzyskania oszczędności energii w wyniku realizacji przedsięwzięcia lub przedsięwzięć tego samego rodzaju służących poprawie efektywności energetycznej z zastosowaniem środka poprawy efektywności energetycznej;
- 2) sposób ustalania wynagrodzenia, którego wysokość jest uzależniona od oszczędności energii uzyskanej w wyniku realizacji przedsięwzięć, o których mowa w pkt 1.

W celu ułatwienia realizacji przedsięwzięć w modelu finansowania ESCO (skrót od Energy Service Company), w ramach umów o poprawę efektywności energetycznej Ministerstwo Klimatu i Środowiska przygotowało kompleksowe narzędzie wspierające – *Wytyczne do umów o poprawę efektywności energetycznej EPC* (skrót od Energy Performance Contracting), które zostały opublikowane 30 czerwca 2023 r.

Opracowany dokument jest przeznaczony dla jednostek sektora publicznego, a jego kluczowym elementem są wzorce umów EPC dla trzech rodzajów przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej.

Przygotowane wzorce umów uwzględniają m.in. wytyczne Eurostatu dotyczące ujmowania w rachunkach narodowych umów EPC. Przy właściwym podziale ryzyka, zobowiązania wynikające z umów EPC nie będą wpływały na dług publiczny jednostek sektora finansów publicznych.

W szczególności art. 7 ust. 3 ustawy o efektywności energetycznej stanowi, że zobowiązania wynikające z umowy o poprawę efektywności energetycznej nie wpływają na poziom państwowego długu publicznego oraz deficyt sektora finansów publicznych, w przypadku gdy dostawca usług związanych ze zużyciem energii ponosi większość

⁵⁾ oznacza osobę fizyczną lub prawną, która świadczy usługi energetyczne lub realizuje inne środki poprawy efektywności energetycznej w obiekcie lub w lokalach odbiorcy końcowego

⁶⁾ ustawa z dnia 16 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1047)

ryzyka budowy i ryzyka uzyskania gwarantowanego poziomu średniorocznych oszczędności energii z uwzględnieniem wpływu na wymienione ryzyka czynników, takich jak gwarancje i finansowanie przez dostawcę usług związanych ze zużyciem energii oraz alokacja aktywów po zakończeniu trwania umowy.

Wytyczne do umów o poprawę efektywności energetycznej EPC to:

- 1) kompleksowy przewodnik dotyczący przeprowadzania projektów EPC na wszystkich etapach ich realizacji,
- 2) gotowe wzory umów EPC dla trzech rodzajów przedsięwzięć związanych z poprawą efektywności energetycznej:
 - a) przedsięwzięć termomodernizacyjnych,
 - b) modernizacji oświetlenia ulicznego,
 - c) zarządzania energią w modelu ESCO/EPC,

a także klauzule umowne dla projektów hybrydowych oraz projektów o wartości powyżej 25 mln zł netto.

Należy wskazać, że na rynku finansowania inwestycji w formule ESCO funkcjonuje kilkanaście firm, które świadczą usługi energetyczne z bardzo zróżnicowanym doświadczeniem.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi listę dostawców usług związanych ze zużyciem energii, tj. wykaz firm ESCO (link: <https://www.gov.pl/web/klimat/lista-dostepnych-dostawcow-uslug-energetycznych>).

Podstawowym kryterium wpisu na listę dostawców usług związanych ze zużyciem energii jest wykazanie się przez daną firmę zrealizowaniem co najmniej jednego projektu w formule EPC, co ma zagwarantować odpowiedni poziom kompetencji firm i ich pracowników, którzy znajdują się w wykazie prowadzonym przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Ponadto w wykazie firm ESCO przedstawiono obszar działania każdej z firm znajdującej się w wykazie. Powyższe pozwala zainteresowanym instytucjom sektora publicznego na wybranie odpowiedniej firmy, której obszar działania jest tożsamy z zakresem przedsięwzięcia jakie instytucja ma zamiar realizować w formule EPC.

W odniesieniu do zapewnienia odpowiedniego poziomu kompetencji na rynku ESCO należy również wskazać, że w Polsce powstają także pierwsze projekty typu „one stop shop” w tym zakresie, jak np. „OSS Facylitator EPC”, który jest realizowany przez Krajową Agencję Poszanowania Energii S.A. wraz z Kancelarią Cieślak.

Projekt „OSS Facylitator EPC” ma na celu zapewnienie kompleksowego wsparcia dla podmiotów publicznych w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków w oparciu o umowy EPC.

W ramach ww. projektu zaplanowano m.in. przeprowadzenie procesu facylitacji na wszystkich etapach realizacji inwestycji, począwszy od wstępnej analizy do podpisania umowy EPC z firmą ESCO, dla ww. czterech modelowych projektów.

Ponadto, w projekcie przewidziano kompleksowe badanie potencjału dla projektów EPC w budynkach użyteczności publicznej, stworzenie internetowej platformy EPC, przeprowadzenie szkoleń, opracowanie podręcznika dla projektów hybrydowych oraz utworzenie Klubu ESCO – form do dyskusji i współpracy dla kluczowych podmiotów rynku ESCO/EPC.

Sposób zapewnienia równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji

Nie istnieją inne kryteria wpisu do wykazu firm ESCO prowadzonego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, za wyjątkiem obowiązku przedstawienia doświadczenia w zakresie realizacji projektu w formule EPC.

Nie istnieją ograniczenia w zakresie równego dostępu do studiów wyższych i podyplomowych z obszaru efektywności energetycznej dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji.

Powyższe określono w art. 7 ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania⁷.

Zgodnie z tym artykułem zakazuje się w Polsce nierównego traktowania osób fizycznych ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość w zakresie opieki zdrowotnej oraz oświaty i szkolnictwa wyższego.

Ocena luki między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością

Uaktualniony 31 lipca 2024 r. wykaz firm ESCO, dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska zawiera 16 przedsiębiorstw, które wykazały się zrealizowaniem co najmniej jednego projektu w formule EPC.

Zgodnie z art. 7a ust. 2 ustawy o efektywności energetycznej minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu, do dnia 31 marca każdego roku, informację zawierającą:

- 1) liczbę zawartych umów o poprawę efektywności energetycznej,
- 2) średnioroczną oszczędność energii finalnej możliwą do uzyskania w wyniku realizacji przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej i okres uzyskiwania tych oszczędności

⁷⁾ ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2024 r. poz. 1175)

– za poprzedni rok kalendarzowy.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. realizowano 25 umów o poprawę efektywności energetycznej.

W ramach ww. umów wykazano całkowitą (dla 25 umów) średnią roczną oszczędność energii finalnej możliwą do uzyskania w wyniku realizacji przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej w wysokości 3457 toe.

Należy zauważyć, że art. 5 dyrektywy 2023/1791 obliguje państwa członkowskie do zmniejszenia zużycia energii finalnej w sektorze publicznym o 1,9% rocznie w porównaniu z rokiem 2021.

Zgodnie z art. 5 ust. 3 dyrektywy 2023/1791 obowiązek zmniejszenia finalnego zużycia energii przez instytucje publiczne powinien być wdrażany stopniowo mając na względzie wielkość jednostek administracyjnych, w trzech grupach – w miastach o liczbie powyżej i poniżej 50 000 mieszkańców oraz na obszarach wiejskich.

Założono, że 50% zmniejszenia zużycia energii finalnej będzie realizowane za pomocą działań beznakładowych a pozostałe 50% za pomocą działań inwestycyjnych, tj. termomodernizacji budynków oraz wymianie oświetlenia. Ponadto założono, że część (20%) z działań inwestycyjnych powinna być realizowana w formule EPC.

Biorąc pod uwagę przewidywany rozwój rynku ESCO oraz ilość oszczędności energii finalnej możliwej do uzyskania w wyniku realizacji umów o poprawę efektywności energetycznej oszacowano, że do roku 2030 niezbędne będzie podwojenie liczby firm rynku ESCO.

Szacowana liczba firm ESCO w roku 2024	Docelowa liczba firm ESCO w roku 2030
18	36

Zalecenia, aby zapewnić zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791

Analizując zagadnienia z rozwojem kompetencji osób działających na rynku ESCO należy zauważyć, że w ramach art. 29 dyrektywy 2023/1791 przewidziano dodatkowe nieobligatoryjne instrumenty, mające na celu wspieranie rozwoju rynku umów EPC (np. ustanowienie organów doradczych, niezależnych pośredników, rzecznika praw odbiorców energii itd.).

Część z ww. rozwiązań jest rozważana do wdrożenia, w ramach implementacji dyrektywy 2023/1791 do polskiego porządku prawnego.

Niemniej jednak zgodnie z art. 29 ust. 4 dyrektywy 2023/1791 wdrożone zostaną rozwiązania propagujące i zapewniające, tam gdzie jest to technicznie i ekonomicznie

wykonalne, stosowanie umów o poprawę efektywności energetycznej do renowacji dużych budynków będących własnością instytucji publicznych.

Natomiast w przypadku renowacji dużych budynków niemieszkalnych o całkowitej powierzchni użytkowej powyżej 750 m² zapewnione zostanie, aby instytucje publiczne oceniały wykonalność stosowania umów o poprawę efektywności energetycznej oraz innych usług energetycznych związanych z efektywnością energetyczną.

Wdrożenie przedmiotowych rozwiązań do polskiego porządku prawnego przyczyni się do zwiększenia poziomu kompetencji firm działających na rynku ESCO, co prowadzi do zapewnienia zgodności z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791.

Ocena potrzeby zmian oraz planowane zmiany

Nie przewiduje się zmiany wymogów dotyczących uzyskania wpisu do wykazu firm ESCO prowadzonego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

W odniesieniu do zwiększenia popularności modelu ESCO należy zauważyć, że w 2021 r. wprowadzono w ustawie o efektywności energetycznej zapis dotyczący braku wpływu zobowiązań wynikających z umów EPC na dług publiczny jednostek sektora finansów publicznych.

Jednocześnie zakłada się, że zwiększenie zainteresowania realizacją przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej przez instytucje sektora publicznego w formule EPC doprowadzi do zwiększenia liczby firm na rynku ESCO.

Natomiast zwiększenie liczby firm na rynku ESCO doprowadzi do stopniowego podniesienia ich kwalifikacji i kompetencji oraz zwiększenia konkurencyjności, co wywoła dodatkowy impuls po stronie odbiorców usług.

Dodatkowo należy zauważyć, że Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) jest w trakcie wdrażania pilotażowego programu dotyczącego realizacji przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej w modelu ESCO i przygotowywania dokumentów do naboru w ramach programów z obszaru FEnIKS 2021-2027.

Realizacja ww. programu również przyczyni się do zwiększenia aktywności i kompetencji firm realizujących inwestycje w oparciu o model ESCO.

NFOŚiGW realizuje ponadto projekt doradztwa energetycznego, w którym Doradcy Energetyczni zlokalizowani w 16 wojewódzkich funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz w komórce zarządzającej projektem NFOŚiGW oferują merytoryczne i szkoleniowe wsparcie w zakresie efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Jednym z elementów ww. doradztwa energetycznego jest zwiększenie świadomości na temat możliwości realizacji umów EPC.

Główne zmiany jakie należy wprowadzić to:

- Zwiększenie liczby projektów pilotażowych prowadzonych przez NFOŚiGW oraz zapewnienie ich promocji w sektorze publicznym.
- Promowanie wśród firm konsultingowych mechanizmu finansowania inwestycji służących poprawie efektywności energetycznej przez третią stronę. Promocji tej służą wytyczne opracowane przez MKiŚ.
- Zwiększenie zachęt do realizacji projektów w formule ESCO.
- W ramach implementacji dyrektywy 2023/1791 wzmocnienie dotychczasowych rozwiązań dotyczących umów o poprawę efektywności energetycznej.

3. Audytorzy energetyczni

3.1 Osoby wykonujące audyty efektywności energetycznej

Sposób zapewnienia niezbędnego poziomu kompetencji

Ustawa o efektywności energetycznej określa podstawowe, minimalne kompetencje osób wykonujących audyty efektywności energetycznej.

Art. 25 pkt. 5 ustawy o efektywności energetycznej określa, że audyt efektywności energetycznej może sporządzić wyłącznie osoba, która:

- 1) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe w zakresie obsługi, eksploatacji lub montażu danego rodzaju urządzeń technicznych lub instalacji, lub w zakresie obsługi lub eksploatacji danego rodzaju obiektów, objętych audytem efektywności energetycznej, lub
- 2) ukończyła:
 - a) studia wyższe zakończone uzyskaniem tytułu zawodowego magistra, magistra inżyniera albo tytułu równorzędnego potwierdzającego wykształcenie wyższe na tym samym poziomie lub
 - b) studia podyplomowe
 - których program uwzględnia zagadnienia związane z energetyką, elektrotechniką, efektywnością energetyczną, wykonywaniem audytów energetycznych budynków, budownictwem energooszczędnym lub odnawialnymi źródłami energii.

Osoby zainteresowane podnoszeniem kompetencji mają możliwość udziału w studiach podyplomowych i szkoleniach związanych z efektywnością energetyczną mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu kwalifikacji.

Sposób zapewnienia równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji

Osoby posiadające ww. kompetencje mogą bez ograniczeń wykonywać audyty efektywności energetycznej. Informacje o osobach sporządzających ww. audyty można znaleźć na kartach wydanych świadectw efektywności energetycznej znajdujących się w wykazie prowadzonym przez Urząd Regulacji Energetyki (URE), na stronie BIP Urzędu (link: <https://bip.ure.gov.pl/bip/form/3,Efektywnosc-Energetyczna.html?sort=2&pid=6>).

Nie istnieją ograniczenia w zakresie równego dostępu do ww. studiów wyższych i podyplomowych dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji.

Powyższe określono w art. 7 ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania.

Zgodnie z tym artykułem zakazuje się w Polsce nierównego traktowania osób fizycznych ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość w zakresie opieki zdrowotnej oraz oświaty i szkolnictwa wyższego.

Ocena luki między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością

Na podstawie wykazu zawierającego informacje o wydanych świadectwach efektywności energetycznej znajdujących się na stronie BIP Prezesa URE udostępnionych publicznie zgodnie z art. 21 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 2167) oraz art. 22 ust. 2 ustawy o efektywności energetycznej określono informacje dotyczące szacowanej liczby specjalistów zajmujących się wykonywaniem audytów efektywności energetycznej.

Ww. wykaz wydanych świadectw efektywności energetycznej zawiera karty audytu efektywności energetycznej.

Przeprowadzono analizę 3660 kart audytów efektywności energetycznej z okresu od 1 sierpnia 2021 do 1 sierpnia 2024 r.

Z przeprowadzonej analizy audytów efektywności energetycznej wynika, że w okresie od 1 sierpnia 2021 do 1 sierpnia 2024 r. 434 audytorów przeprowadziło przynajmniej jeden audyt efektywności energetycznej a 178 audytorów przeprowadziło nie mniej niż trzy audyty efektywności energetycznej.

W odniesieniu do oszczędności energii finalnej uzyskanej z systemu świadectw efektywności energetycznej przewiduje się stopniowy wzrost uzyskanych oszczędności, które będą odpowiadać wygenerowaniu oszczędności do wymaganego poziomu w poszczególnych latach:

- rok 2025 – 364 ktoe,
- rok 2026 – 389 ktoe,
- rok 2027 – 413 ktoe,

- rok 2028 – 438 ktoe,
- rok 2029 – 463 ktoe,
- rok 2030 i kolejnych latach – 487 ktoe,

co w rezultacie pozwoli na realizację celów przyjętych w projekcie aktualizacji KPEiK.

Z uwagi na prognozowane zwiększenie oszczędności energii finalnej z systemu świadectw efektywności energetycznej przewiduje się skokowy wzrost zapotrzebowania na audyty efektywności energetycznej od 2025 r. Zakłada się, że jedna osoba będzie wykonywać średnio w ciągu roku 6 audytów efektywności energetycznej.

W poniższej tabeli przedstawiono przewidywany wzrost zapotrzebowania na osoby wykonujące audyty efektywności energetycznej do roku 2030 r.

Tabela 1 Prognozowany wzrost zapotrzebowania na osoby wykonujące audyty efektywności energetycznej do roku 2030

Rok	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ilość audytów efektywności energetycznej	1402	1071	1236*	2516	2688	2854	3027	3200	3240
Przewidywana liczba osób wykonujących audyty	178	178	178	428	457	485	515	544	551

* oszacowanie własne, dane za rok 2024 będą udostępnione przez Prezesa URE po 31 marca 2025 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie kart audytów efektywności energetycznej, BIP URE

Przewiduje się, że zapotrzebowanie na osoby wykonujące audyty efektywności energetycznej wzrośnie do 551 osób w 2030 r.

Szacowana liczba specjalistów w roku 2024	Docelowa liczba specjalistów w roku 2030
178	551

Zalecenia, aby zapewnić zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791

W celu wdrożenia art. 28 dyrektywy 2023/1791 proponuje się wprowadzenie regulacji w zakresie nowego zawodu regulowanego, tj. audytora efektywności energetycznej.

Zakłada się wybranie organu uprawnionego do nadawania i cofania uprawnień do sporządzania audytu efektywności energetycznej lub audytu energetycznego przedsiębiorstwa. Uprawnienia te będą nadawane osobom po uzyskaniu pozytywnego wyniku z egzaminu kwalifikacyjnego. Uzyskanie ww. uprawnień będzie następować z dniem uzyskania wpisu do wykazu audytorów efektywności energetycznej.

Dodatkowo, przewiduje się odwołanie w przepisach ustawy o efektywności energetycznej dotyczących możliwości wykonywania audytu efektywności energetycznej oraz audytu energetycznego przedsiębiorstwa do wyżej wprowadzonego nowego zawodu regulowanego.

Przewiduje się wprowadzenie regulacji w zakresie systemu, w którym kwalifikacje do sporządzania audytów efektywności energetycznej i audytów energetycznych przedsiębiorstw zdobywa się m.in. po zrealizowaniu szkolenia przeprowadzonego przez akredytowanego organizatora szkoleń.

W związku z powyższym przyjęto, że około 200 osób aktywnych zawodowo, tj. wykonujących regularnie audyty efektywności energetycznej, będzie zainteresowanych uzyskaniem uprawnień do sporządzania audytów efektywności energetycznej.

Ocena potrzeby zmian oraz planowane zmiany

Z informacji udostępnionych przez Prezesa URE, wynika że jakość, przedkładanych do Prezesa URE, zgodnie z art. 20 ustawy o efektywności energetycznej wraz z wnioskiem o wydanie świadectwa efektywności energetycznej, audytów efektywności energetycznej jest bardzo różna.

Obecnie, weryfikacja audytów efektywności energetycznej jest długotrwała, tzn. trwa dłużej niż określony w ustawie o efektywności energetycznej czas na wydanie świadectwa efektywności energetycznej. Powyższe świadczy m.in. o błędach popełnianych przez osoby sporządzające audyty efektywności energetycznej. W przypadku zidentyfikowania błędów w audycie efektywności energetycznej Prezes URE wzywa do ich poprawienia lub uzupełnienia audytu.

W związku z powyższym konieczne jest podniesienie kompetencji osób sporządzających audyty efektywności energetycznej. Szczegółowy opis proponowanych zmian przedstawiono w powyższym podrozdziale z uwagi na fakt, że ich wprowadzenie zapewni zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791.

Główne zmiany jakie należy wprowadzić to:

- Modyfikacja istniejących mechanizmów weryfikacji jakości wykonywanych i złożonych do URE audytów efektywności energetycznej.
- Zwiększenie kompetencji osób sporządzających audyty efektywności energetycznej.
- Wprowadzenie zawodu regulowanego audytora efektywności energetycznej.

3.2 Osoby wykonujące audyty energetyczne przedsiębiorstw

Sposób zapewnienia niezbędnego poziomu kompetencji

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o efektywności energetycznej przedsiębiorca w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162), z wyjątkiem mikro, małego lub średniego przedsiębiorcy w rozumieniu tej ustawy, jest obowiązany przeprowadzić audyt przedsiębiorstwa co 4 lata lub zlecić jego przeprowadzenie.

Nie ma obowiązku audytowania dużych przedsiębiorstw, jeżeli audyt energetyczny przedsiębiorstwa został przeprowadzony w ramach poniższych systemów:

- system zarządzania energią w rozumieniu Polskiej Normy dotyczącej systemów zarządzania energią, wymagań i zaleceń stosowania, lub
- system zarządzania środowiskowego, o którym mowa w art. 2 pkt 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekzarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy o efektywności energetycznej audyt energetyczny przedsiębiorstwa jest procedurą mającą na celu przeprowadzenie szczegółowych i potwierdzonych obliczeń dotyczących proponowanych przez nie przedsięwzięć realizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej służących poprawie efektywności energetycznej oraz dostarczenie informacji o potencjalnych oszczędnościach energii osiągniętych w wyniku ich realizacji.

Audit energetyczny przedsiębiorstwa:

- 1) należy przeprowadzać na podstawie aktualnych, reprezentatywnych, mierzonych i możliwych do zidentyfikowania danych dotyczących zużycia energii oraz, w przypadku energii elektrycznej, zapotrzebowania na moc;
- 2) zawiera szczegółowy przegląd zużycia energii w budynkach lub zespołach budynków, w instalacjach przemysłowych oraz w transporcie, odpowiadających łącznie za co najmniej 90% całkowitego zużycia energii przez to przedsiębiorstwo;
- 3) powinien opierać się, o ile to możliwe, na analizie kosztowej cyklu życia budynku lub zespołu budynków oraz instalacji przemysłowych, a nie na okresie zwrotu nakładów, tak aby uwzględnić oszczędności energii w dłuższym okresie, wartości rezydujące inwestycji długoterminowych oraz stopy dyskonta.

Zgodnie z art. 36 ust. 3 ustawy o efektywności energetycznej audyt energetyczny przedsiębiorstwa powinien być przeprowadzony przez podmiot niezależny od audytowanego przedsiębiorstwa, posiadający wiedzę i doświadczenie zawodowe w przeprowadzaniu tego typu audytów. Zatem w przypadku, gdy audyt przeprowadzają eksperci wewnętrzni przedsiębiorstwa, nie mogą oni być bezpośrednio zaangażowani w audytowaną działalność.

Zwykle audyty energetyczne opracowują przedsiębiorstwa energetyczne lub firmy audytorskie, które zatrudniają np. inżynierów (magistrów) i ekspertów (z

poszczególnych dziedzin), bądź też audyty energetyczne przeprowadzane są bezpośrednio przez niezależnych ekspertów.

Kontrola Najwyższej Izby Kontroli⁸⁾, przeprowadzona w 2020 roku w podmiotach zobowiązanych, o których mowa w art. 10 ustawy o efektywności energetycznej wykazała, że wszyscy zobligowani przedsiębiorcy wykonali audyty energetyczne przedsiębiorstwa i w wymaganym terminie poinformowali o tym Prezesa URE.

Audytorzy zostali wybrani zgodnie z przepisami dotyczącymi zamówień, które obowiązywały w spółkach. Jako kryterium wyboru audytora stosowano:

- cenę;
- doświadczenie w przeprowadzaniu audytów energetycznych, np. poprzez przedłożenie przez wykonawcę referencji w zakresie wcześniejszego przeprowadzenia audytów energetycznych;
- dysponowanie odpowiednim potencjałem technicznym i kadrowym;
- termin wykonania audytu.

Audyty spełniały ww. wymogi określone w art. 37 ust. 2 ustawy o efektywności energetycznej.

Sposób zapewnienia równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji

Nie istnieją ograniczenia dotyczące udziału w studiach podyplomowych i szkoleniach związanych z efektywnością energetyczną mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu kwalifikacji dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji.

Powyższe określono w art. 7 ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania.

Zgodnie z tym artykułem zakazuje się w Polsce nierównego traktowania osób fizycznych ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub narodowość w zakresie opieki zdrowotnej oraz oświaty i szkolnictwa wyższego.

Ocena luki między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością

Z informacji przekazanych przez Prezesa URE do Ministerstwa Klimatu i Środowiska wynika, że w roku 2021 do URE zostało przekazanych 3172 zawiadomień o przeprowadzonych audytach energetycznych przedsiębiorstwa, przy czym z treści przekazanych zawiadomień wynika, że 156 spośród ww. zawiadomień dotyczyło audytu

⁸⁾ Informacja o wynikach kontroli, Efektywność Energetyczna Gospodarki, Najwyższa Izba Kontroli (KGP.430.019.2018 Nr ewid. 160/2019/P/18/021/KGP)

energetycznego przedsiębiorstwa przeprowadzonego w ramach posiadanego systemu zarządzania energią lub systemu zarządzania środowiskowego.

Natomiast w roku 2022 do URE zostało przekazanych 283 zawiadomień o przeprowadzonych audytach energetycznych przedsiębiorstwa, przy czym z treści przekazanych zawiadomień wynika, że 61 spośród ww. zawiadomień dotyczyło audytu energetycznego przedsiębiorstwa przeprowadzonego w ramach posiadanego systemu zarządzania energią lub systemu zarządzania środowiskowego.

Należy zauważyć, że w 2022 r. w Polsce działało 2 349,8 tys. przedsiębiorstw niefinansowych, w tym dominowały przedsiębiorstwa mikro, stanowiąc 97,2% wszystkich przedsiębiorstw, a przedsiębiorstwa małe, średnie i duże stanowiły odpowiednio 2,0%, 0,6% i 0,2% wszystkich przedsiębiorstw. W wartościach bezwzględnych, w roku 2022 liczba przedsiębiorstw wynosiła odpowiednio: mikro – 2 283 379, małych – 48 217, średnich – 14 341 i dużych – 3818)⁹⁾.

Całkowite zużycie energii finalnej w sektorze przemysłu w 2022 r. w Polsce wynosi 15,07 Mtoe).

Całkowite, finalne zużycie energii w MŚP kształtuje się na poziomie 51,89 TWh (4,46 Mtoe) rocznie, co stanowi 18,36% finalnego zużycia energii w sektorach przemysłu i usług (w tym też handlu) oraz 6,31% finalnego zużycia energii w Polsce. Średnia arytmetyczna finalnego zużycia energii w przedsiębiorstwach małych (10-49 pracowników) nie przekracza 0,45 GWh. Natomiast średnia arytmetyczna finalnego zużycia energii w przedsiębiorstwach (50-249) pracowników nie przekracza 2,5 GWh i wynosi najwięcej w przedsiębiorstwach średnich produkujących artykuły spożywcze, napoje i wyroby tytoniowe.

Biorąc pod uwagę powyższe oraz w związku z zmianą obowiązku przeprowadzania audytu energetycznego przedsiębiorstw przez duże przedsiębiorstwa na rzecz obowiązku przeprowadzania audytu energetycznego przedsiębiorstwa przez przedsiębiorstwa zużywające powyżej 2,78 GWh energii a także wymogu wdrażania systemu zarządzania energią przez przedsiębiorstwa zużywające powyżej 23,61 GWh energii zakłada się że około 11,3 tys. dużych i średnich przedsiębiorstw zostanie zobowiązanych do przeprowadzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa.

Powyższe oznacza, że pomimo zmiany obowiązku wynikającej z dyrektywy 2023/1791 audyty energetyczne przedsiębiorstw nadal będą wykonywane przez duże przedsiębiorstwa oraz dodatkowo przez część średnich przedsiębiorstw.

Na potrzeby określenia zapotrzebowania na osoby wykonujące audyty energetyczne przedsiębiorstw w 2030 roku założono, że średni czas wykonania jednego audytu wynosi 1 miesiąc a audytorzy wykonują średniorocznie 10 takich audytów. Zgodnie z

⁹⁾ Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2022 r., GUS

dyrektywą 2023/1791 częstotliwość obowiązku wykonania audytu energetycznego przedsiębiorstwa to 4 lata.

Na podstawie ww. informacji przekazanych przez Prezesa URE określa się, że ponad 70% wszystkich dużych przedsiębiorstw zobowiązanych do wykonania raz na 4 lata audytu energetycznego przedsiębiorstwa wykonuje go w ostatnim roku czteroletniego cyklu.

W związku z powyższym założono, że 70% z całej puli przewidywanych do wykonania audytów energetycznych przedsiębiorstw, tj. z 11,3 tys. audytów wykonanych będzie w czwartym roku obowiązku a w pozostałych latach będzie wykonanych po 10% całej puli audytów energetycznych przedsiębiorstw.

Tabela 2 Zapotrzebowanie na osoby sporządzające audyty energetyczne przedsiębiorstw

rok obowiązku	1	2	3	4	Razem
procent wykonanych audytów	10%	10%	10%	70%	100%
ilość wykonanych audytów rocznie	1130	1130	1130	7910	11300
ilość potrzebnych audytorów	113	113	113	791	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji o przeprowadzonych audytach energetycznych przedsiębiorstw, BIP URE

Biorąc pod uwagę że pierwszy obowiązek wykonania audytu energetycznego przedsiębiorstwa przypada na 2026 r., a kolejny należy wykonać za cztery lata szacuje się, że w 2030 r. do realizacji obowiązku przeprowadzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa wynikającego z dyrektywy 2023/1791 będzie niezbędne 791 osoby wykonujące zawodowo audyty energetyczne przedsiębiorstw.

Szacowana liczba specjalistów w roku 2024

Docelowa liczba specjalistów w roku 2030

317	791
-----	-----

Zalecenia, aby zapewnić zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791

W celu wdrożenia art. 28 dyrektywy 2023/1791 proponuje się w wprowadzenie regulacji w zakresie nowego zawodu regulowanego, tj. audytora efektywności energetycznej.

Zakłada się wybranie organu uprawnionego do nadawania i cofania uprawnień do sporządzania audytu efektywności energetycznej lub audytu energetycznego przedsiębiorstwa. Uprawnienia te będą nadawane osobom po uzyskaniu pozytywnego

wyniku z egzaminu kwalifikacyjnego. Uzyskanie ww. uprawnień będzie następować z dniem uzyskania wpisu do wykazu audytorów efektywności energetycznej.

Dodatkowo, przewiduje się odwołanie w przepisach ustawy o efektywności energetycznej dotyczących możliwości wykonywania audytu efektywności energetycznej oraz audytu energetycznego przedsiębiorstwa do wyżej wprowadzonego nowego zawodu regulowanego.

Przewiduje się wprowadzenie regulacji w zakresie systemu, w którym kwalifikacje do sporządzania audytów efektywności energetycznej i audytów energetycznych przedsiębiorstw zdobywa się m.in. po zrealizowaniu szkolenia prowadzonego przez akredytowanego organizatora szkoleń.

Ponadto należy zapewnić minimalne kryteria dotyczące audytów energetycznych przedsiębiorstw aby zapewnić zgodność z wymogami określonymi w załączniku VI do dyrektywy 2023/1795.

Audyty energetyczne przedsiębiorstw powinny:

- a. uwzględniać aktualne, mierzone, możliwe do zidentyfikowania dane operacyjne dotyczące zużycia energii i (w odniesieniu do elektryczności) profili obciążenia;
- b. zawierać szczegółowy przegląd profilu zużycia energii w budynkach lub zespołach budynków, operacjach lub instalacjach przemysłowych, w tym w transporcie;
- c. określać środki w zakresie efektywności energetycznej w celu zmniejszenia zużycia energii;
- d. określać potencjał opłacalnego wykorzystania lub wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych;
- e. bazować, o ile to możliwe, na analizie kosztowej cyklu życia, a nie na prostym okresie zwrotu nakładów, tak aby uwzględnić oszczędności długoterminowe, wartości rezydualne inwestycji długoterminowych oraz stopy dyskontowe;
- f. być proporcjonalne i wystarczająco reprezentatywne, aby pozwolić na nakreślenie rzetelnego obrazu ogólnej charakterystyki energetycznej oraz wiarygodne określenie istotnych możliwości poprawy.

Audyty energetyczne przedsiębiorstw umożliwiają przeprowadzenie szczegółowych i potwierdzonych obliczeń dotyczących proponowanych środków, tak aby dostarczyć klarownych informacji o potencjalnych oszczędnościach.

Dane stosowane w audytach energetycznych przedsiębiorstw muszą być zdatne do przechowywania do celów analizy historycznej i kontroli wyników.

Ocena potrzeby zmian oraz planowane zmiany

Obowiązki przedsiębiorstw w zakresie przeprowadzenia audytu energetycznego przedsiębiorstwa są realizowane, zgodnie z art. 36 ustawy o efektywności energetycznej.

Ustawa o efektywności energetycznej przewiduje weryfikację wykonania audytu oraz możliwość nałożenia kary w wysokości 5% przychodów. Ww. kara finansowa jest na tyle znacząca, że przedsiębiorstwa przestrzegają swoich obowiązków.

Należy podkreślić, że Prezes URE zgodnie z ustawą o efektywności energetycznej nakłada ewentualną karę za niewykonanie wymogów prawnych, nie przeprowadzając weryfikacji jakości audytu energetycznego przedsiębiorstwa. Do tej pory Prezes URE skontrolował wykonanie obowiązku u ponad 3500 dużych firm.

Wdrożenie zalecanych środków z audytu energetycznego przedsiębiorstwa nie jest obowiązkowe. Przedsiębiorca dokonuje własnej, szczegółowej analizy propozycji zawartych w audycie energetycznym. Nie ma obowiązku wdrożenia określonego odsetka zalecanych działań.

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) nie mają obowiązku przeprowadzania audytu, dlatego nie istnieją obecnie dane na temat liczby przeprowadzonych audytów energetycznych przedsiębiorstwa w MŚP.

Należy zaznaczyć, że dyrektywa 2023/1791 określa obowiązki w zakresie utworzenia sieci wiarygodnych specjalistów, kompetentnych w dziedzinie efektywności energetycznej, tak aby zapewnić skuteczną i terminową realizację jej wymogów, na przykład w zakresie zgodności z wymogami dotyczącymi audytów energetycznych i wdrażania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej.

Państwa członkowskie są zachęcane do tworzenia programów, które motywują małe i średnie przedsiębiorstwa do przeprowadzania audytów energetycznych oraz wdrażania zaleceń wynikających z tych audytów.

Przewiduje się, że w ramach wdrożenia dyrektywy 2023/1791 zostaną wzmocnione ramy prawne dotyczące zarówno wdrożenia systemu zarządzania energią jak i obowiązku wykonania audytu energetycznego przedsiębiorstwa.

Główne zmiany jakie należy wprowadzić to:

- Wprowadzenie zawodu regulowanego audytora efektywności energetycznej.
- Wprowadzenie losowej weryfikacji jakości wykonywanych i złożonych do Prezesa URE audytów energetycznych przedsiębiorstw. Zwiększy to kompetencje osób sporządzających audyty energetyczne przedsiębiorstw.

3.3 Osoby wykonujące audyty energetyczne budynków

Sposób zapewnienia niezbędnego poziomu kompetencji

Ministerstwo Rozwoju i Technologii (MRiT) posiada w swoich kompetencjach koordynację programu TERMO funkcjonującego na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej

ewidencji emisyjności budynków (Dz.U. z 2023 r. poz. 2496). W ramach tego programu inwestorzy (właściciele lub zarządcy budynków, co do zasady wielorodzinnych) ubiegający się o wsparcie termomodernizacji lub remontów muszą przedstawić audyt energetyczny lub remontowy.

Powyższa ustawa w art. 18 ust. 1 nakłada na ministra właściwego m.in. do spraw mieszkalnictwa obowiązek wydania rozporządzenia określającego szczegółowy zakres i formę powyższych audytów. Niemniej jednak w aktualnym stanie prawnym nie obowiązują żadne przepisy regulujące wymagania formalne dla osób sporządzających audyty energetyczne oraz remontowe.

W ramach programu TERMO jakość audytów jest zapewniana poprzez ich profesjonalną weryfikację na etapie podejmowania decyzji o udzieleniu wsparcia. Mowa o tym w art. 17 ust 2 ustawy, zaś szczegółowy sposób i tryb weryfikacji audytów określa rozporządzenie, o którym mowa w art. 18 ust 2., wydawane przez ministra właściwego m.in. do spraw mieszkalnictwa.

Sposób zapewnienia równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji

Tak jak wspomniano powyżej, ustawa nie nakłada żadnych ograniczeń formalnych dotyczących osób mogących sporządzać audyty energetyczne.

Brak ograniczeń w zakresie równego dostępu do studiów dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji.

Nie istnieją ograniczenia dotyczące udziału w studiach podyplomowych i szkoleniach związanych z efektywnością energetyczną budynków mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu kwalifikacji.

Ocena luki między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością

Liczba członków Zrzeszenia Audytorów Energetycznych wynosi ponad 1770, przy czym liczba audytorów rekomendowanych (co najmniej 3 wykonane pozytywnie audyty energetyczne) to ok. 300.

W ramach naborów w poprzedniej perspektywie finansowej środków unijnych złożono ponad 420 audytów wykonanych przez ok. 350 audytorów. Jakość wykonanych audytów energetycznych była na bardzo różnym poziomie.

Szacowana liczba specjalistów w roku 2024

Docelowa liczba specjalistów w roku 2030

1 770	ponad 2 000
-------	-------------

W ramach realizacji programu TERMO nie odnotowuje się obecnie problemów z brakiem dostępności do usług osób sporządzających audyty energetyczne budynki. Problemów takich nie zgłaszają zarówno inwestorzy, jak i Bank Gospodarstwa Krajowego, który operacyjnie zarządza programem i odpowiada za weryfikację audytów.

Zalecenia aby zapewnić zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791

W opinii Departamentu Mieszkalnictwa MRiT w zakresie realizacji programu TERMO, wydaje się, że aktualny system sporządzania audytów spełnia swoją rolę i dostarcza profesjonalnie sporządzonej, wiarygodnej dokumentacji umożliwiającej wysoką jakość realizacji inwestycji termomodernizacyjnych i remontowych.

Ocena potrzeby zmian oraz planowane zmiany

Oceniając wykonawstwo audytów energetycznych budynków, zastrzeżenia dotyczą:

- 1) Jakości wykonanych audytów energetycznych, które są na bardzo różnym poziomie.
- 2) Bardzo mała liczba audytorów rekomendowanych, z odpowiednią praktyką w wykonywaniu audytów energetycznych.

Brak systemowych rozwiązań zapewniających odpowiedni poziom kompetencji w odniesieniu do zawodów związanych z efektywnością energetyczną budynków, który odpowiada potrzebom rynku.

Należy zauważyć, że w 2024 r. wysłano do przedstawicieli środowiska związanego z działalnością audytorów prośbę o ocenę aktualnych przepisów dotyczących audytów w kontekście dyrektywy 2023/1791. Większość środowiska wskazuje, że audytorzy powinni spełniać te same wymagania co osoby sporządzające świadectwa charakterystyki energetycznej budynków. Ewentualna zmiana w tym zakresie jest przedmiotem analizy pod kątem jej możliwego wprowadzenia przy okazji nowelizacji przepisów ustawy regulującej program TERMO.

Główne zmiany jakie należy wprowadzić to:

- 1) Wprowadzenie losowej weryfikacji jakości wykonanych audytów energetycznych budynków na wzór weryfikacji jakości wykonanych świadectw charakterystyki energetycznej budynku.
- 2) Stworzenie specjalizacji dot. auditingu energetycznego w ramach kierunków studiów technicznych dedykowanych budownictwu, ciepłownictwu, ogrzewnictwu i wentylacji.

3.4 Osoby wykonujące świadectwa charakterystyki energetycznej budynków

Sposób zapewnienia niezbędnego poziomu kompetencji

Kompetencje osób wykonujących świadectwa charakterystyki budynków określa ustawa o charakterystyce energetycznej budynków¹⁰. Na mocy ustawy o charakterystyce energetycznej budynków Minister Rozwoju i Technologii, jako minister właściwy ds. budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa prowadzi Centralny rejestr charakterystyki energetycznej budynków, który obejmuje m.in. wykaz osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej.

Na podstawie art. 17 ustawy o charakterystyce energetycznej budynków, o wpis do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej może ubiegać się osoba, która:

- 1) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- 2) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub za przestępstwo skarbowe;
- 3) ukończyła:
 - a) studia wyższe zakończone uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera, inżyniera architekta, inżyniera architekta krajobrazu, inżyniera pożarnictwa, magistra inżyniera architekta, magistra inżyniera architekta krajobrazu, magistra inżyniera pożarnictwa albo magistra inżyniera, albo
 - b) studia wyższe inne niż wymienione w lit. a oraz studia podyplomowe, których program uwzględnia zagadnienia związane z charakterystyką energetyczną budynków, wykonywaniem audytów energetycznych budynków, budownictwem energooszczędnym i odnawialnymi źródłami energii,

lub

- 4) posiada uprawnienia budowlane, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.

Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy o charakterystyce energetycznej budynków o wykazów osób uprawnionych wpisuje się także osoby świadczące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej usługi transgraniczne, które są uprawnione do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej lub do kontroli systemu ogrzewania lub systemu klimatyzacji w państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz państwie, które zawarło z Unią Europejską i jej państwami członkowskimi umowę regulującą swobodę świadczenia usług, na ich wniosek.

Dodatkowo osoba, która została wpisana lub ubiegająca się o wpis do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej może, ale nie

¹⁰ ustawa z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków (Dz.U. z 2024 r. poz. 101)

musi (ustawa tego nie reguluje) ukończyć kurs/szkolenie dla podniesienia wiedzy, kompetencji.

Sposób zapewnienia równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji

Wpis do wykazu do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej budynków jest umożliwiony wszystkim tym, którzy spełniają wymogi ustawowe.

Wszystkie osoby chcące uzyskać wpis do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej muszą złożyć odpowiedni wniosek, oświadczenie o zgodności z prawdą zawartych we wniosku oraz przedłożyć kopię dokumentów potwierdzających wykształcenie lub kopię uprawnień budowlanych. Wniosek wraz z przedłożonymi dokumentami do wniosku jest skrupulatnie rozpatrywany przez urzędnika w ministerstwie. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku osoba zostaje wpisana do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej w Centralnym rejestrze charakterystyki energetycznej budynków prowadzonego przez ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa.

O wpis do wykazu mogą wnioskować również osoby świadczące w Polsce usługi transgraniczne, które są uprawnione do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej w państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz państwie, które zawarło z Unią Europejską i jej państwami członkowskimi umowę regulującą swobodne świadczenia usług, gdzie również warunkiem koniecznym jest złożenie odpowiedniego wniosku, oświadczenia o zgodności z prawdą zawartych we wniosku oraz przedłożenie kopii dokumentów potwierdzających wykształcenie lub uprawnień budowlanych, oraz dodatkowo przedłożenie zaświadczenia o wpisie na listę lub do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej, prowadzonych w państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz państwie, które zawarło z Unią Europejską i jej państwami członkowskimi umowę regulującą swobodę świadczenia usług.

Jeśli zatem osoba wnioskująca o wpis do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej nie spełnia wymagań zgodnych z art. 17 pkt 3 i 4 lub art. 34 ustawy o charakterystyce energetycznej budynków, bądź z innych powodów, np. brak odpowiedniego wniosku lub oświadczenia to urzędnik przygotowuje wezwanie do uzupełnienia wniosku.

Ocena luki między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością

Od 2009 do 2021 r. do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej było wpisanych 16 726 osób.

Nowelizacja ustawy o charakterystyce energetycznej budynków w 2021 r. spowodowała znaczny wzrost na zapotrzebowanie w świadectwa charakterystyki energetycznej budynków co przełożyło się na wzrost zainteresowania osób ubiegających się o wpis do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej.

W 2022 r. do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej zostało wpisanych 1861 osób, natomiast w 2023 r. 15 967 osób. Aktualnie do ww. wykazu wpisanych jest 41 262 osób uprawnionych (stan na dzień 3.12.2024 r.).

Szacowana liczba specjalistów w roku 2024	Docelowa liczba specjalistów w roku 2030
41300	50 000

Zalecenia aby zapewnić zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791

System sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej budynków określa precyzyjnie wymagania w zakresie kompetencji i certyfikacji osób je wykonujących.

Nie ma potrzeby wprowadzania zmian.

Ocena potrzeby zmian oraz planowane zmiany

Aktualne przepisy są wystarczające aby z jednej strony zapewnić swobodny dostęp do uzyskania wpisu do wykazu osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej.

Nie ma potrzeby wprowadzania zmian.

4. Zarządcy energii¹¹

Projekt Doradztwa Energetycznego

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie realizuje Projekt Doradztwa Energetycznego we współpracy z 16 Partnerami na terenie całego kraju (wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej).

¹¹⁾ oznacza osoby zarządzające energią, nie tylko w budynkach ale również np. na terenie jednostki samorządu terytorialnego, gminny energetyk, itp.

Aktualnie projekt finansowany jest z Funduszy Europejskich z Programu FEnIKS 2021-2027.

W ramach Projektu Doradztwa Energetycznego prowadzone są bezpłatne szkolenia dla kandydatów na Energetyków Gminnych.

Jednostki Samorządu Terytorialnego mogą zgłaszać uczestników, którzy zostaną przeszkoleni z szerokiego zakresu zagadnień związanych z efektywnością energetyczną oraz odnawialnymi źródłami energii.

Energetyk Gminny to osoba, której zadaniem będzie wsparcie realizacji inwestycji na terenie gminy a tym samym ograniczenie zużycia energii, zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza oraz powstawanie nowych źródeł energii odnawialnej. Ważną dziedziną aktywności jest również podnoszenie świadomości mieszkańców gminy m.in. na temat przyczyn i skutków zanieczyszczenia powietrza. Energetyk Gminny wspiera w zadaniach nie tylko gminę ale wszystkie podmioty na jej terenie, w tym przedsiębiorców, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe oraz osoby fizyczne.

Szkolenie nie zobowiązuje do utworzenia takiego stanowiska w gminie, jest to szkolenie dobrowolne i bezpłatne, gminy chętnie wysyłają swoich pracowników, aby zwiększali swoją wiedzę i kompetencję. Dotychczas w poprzedniej perspektywie finansowej (POiŚ) wyszkolono w ramach projektu ponad 2,3 tys. osób z ponad 1,5 tys. gmin.

Więcej informacji o projekcie znajduje się na stronie internetowej projektu (link: <https://doradztwo-energetyczne.gov.pl/oferta-doradcow/ofertydoradcow>).

5. Niezależni eksperci¹²

5.1 Doradcy energetyczni

Sposób zapewnienia niezbędnego poziomu kompetencji

NFOŚiGW jako beneficjent środków POiŚ a od 2024 roku środków FEnIKS, od 2016 roku realizuje projekt doradztwa energetycznego, w którym Doradcy Energetyczni zlokalizowani w 16 wojewódzkich funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz w komórce zarządzającej projektem NFOŚiGW realizują doradztwo w zakresie efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W celu świadczenia na zewnątrz profesjonalnych usług doradczych wszyscy doradcy pracujący w projekcie mają zapewniane profesjonalne szkolenia branżowe.

Podstawą pracy każdego doradcy energetycznego jest przeszkolenie w zakresie efektywności energetycznej i OZE. W tym zakresie odbyły się już 3 szkolenia pn. Profesjonalny Doradca Energetyczny. Ze względu na fluktuację kadry i zmiany osobowe

¹²⁾ przez niezależnych ekspertów rozumie się również doradców energetycznych, pracowników biorących w procesie udzielania dotacji/dofinansowania w programach poprawiających efektywność energetyczną, itp.

w składzie doradców, co jest zjawiskiem normalnym, przewidujemy w miarę pojawiających się potrzeb stałe doksztalcanie nowych doradców energetycznych.

Stale doksztalcanie doradców polega na organizacji średnio raz na kwartał spotkania wymiany doświadczeń, w którym dzielimy się między sobą wiedzą, a przy okazji organizujemy wizyty studyjne w zaprzyjaźnionych obiektach, które zostały objęte wsparciem doradczym.

Szkolenie odbywa się również w zakresie technicznym: dotychczasowe tematy to ocena audytów energetycznych, obsługa kamer termowizyjnych w zakresie budownictwa i energetyki, czy też termowizja paneli fotowoltaicznych.

Sposób zapewnienia równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji

W organizowanych przez NFOŚiGW szkoleniach biorą udział wszyscy doradcy energetyczni, zgodnie z zasadą równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji. Tak jak i usługi, które doradcy świadczą dla szerokiego grona odbiorców dotyczą wszystkich zainteresowanych tematem osób.

Ocena luki między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością

Istnieje ryzyko tego, że doradcy energetyczni, po przeszkoleniu i nabyciu doświadczenia mogą zmieniać miejsca pracy, w tym zakładać własną działalność.

Według NFOŚiGW:

Szacowana liczba specjalistów w roku 2024	Docelowa liczba specjalistów w roku 2030
87*+4	102 + 6**

*87 Doradców w regionach i 4 w NFOŚiGW

**102 Doradców w regionach i 6 w NFOŚiGW

Zalecenia aby zapewnić zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791

Każde z planowanych szkoleń prowadzonych przez NFOŚiGW jak wyżej opisano, dobierane jest tak, aby prowadzone było przez kompetentnych wykładowców posiadających stosowne doświadczenie, certyfikaty i kompetencje. Programy certyfikacji, szkolenia i kształcenie doradców ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu kompetencji w zakresie związanym z doradztwem energetycznym zgodnie z bieżącymi potrzebami rynku.

Ocena potrzeby zmian oraz planowane zmiany

Aktualnie, ze względu na rozszerzenie kompetencji Doradców Energetycznych w projekcie o komponent klimatyczny, wszyscy doradcy zostaną przeszkoleni w zakresie adaptacji do zmian klimatu. W I kwartale 2025 r. planowane jest szkolenie pn.: Profesjonalny Doradca Klimatyczny, a następnie w miarę ewentualnego zwiększania grona Doradców, planowane są szkolenia uzupełniające.

5.2 Program priorytetowy „Czyste Powietrze”

Cele i zasady programu Czyste Powietrze

Szczególnym, wiodącym programem wymagającym odpowiednich kompetencji jest program „Czyste Powietrze”, z wyłonionymi tzw. Operatorami.

Operatorzy w programie priorytetowym „Czyste Powietrze”

Celem działalności operatorów jest, zwiększenie liczby wymian nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe oraz termomodernizacji budynków mieszkalnych jednorodzinnych poprzez podnoszenie efektywności energetycznej tych budynków oraz bezpośrednią pomoc w realizacji przedsięwzięć w ramach 2) i 3) Części programu priorytetowego „Czyste Powietrze” (zwanego dalej: PP CP) przez operatorów.

Zadaniem operatorów jest prowadzenie „za rękę” potencjalnych beneficjentów podwyższonego i najwyższego poziomu dofinansowania programu „Czyste Powietrze”, którzy bez dodatkowego wsparcia nie są w stanie samodzielnie podołać ciężarowi organizacyjnemu inwestycji realizowanej w ramach programu. Pomoc operatorów będzie polegała na identyfikacji potencjalnych beneficjentów, przekonaniu ich o niezbędności podjęcia działań związanych z wymianą nieefektywnego źródła ciepła lub termomodernizacją budynku mieszkalnego oraz przeprowadzeniu przez cały proces poczynawszy od wnioskowania o dotację, realizację przedsięwzięcia, aż do całkowitego rozliczenia dotacji.

W ramach pilotażu program został uruchomiony w województwie: małopolskim, warmińsko-mazurskim i świętokrzyskim.

Gminne punkty informacyjno-konsultacyjne programu priorytetowego „Czyste Powietrze”

Wielu potencjalnych beneficjentów potrzebuje wsparcia, wyjaśnienia wielu kwestii, pomocy w złożeniu wniosku do programu i jego rozliczeniu. Dlatego tak ważna jest rola gminy i jej aktywność, otwartość i podejmowanie różnych działań budujących świadomość i wiedzę o programie „Czyste Powietrze”, a następnie pomoc oferowana wnioskodawcom w punktach konsultacyjno-informacyjnych programu.

Finansowe wsparcie dla gmin służy poprawie jakości powietrza, zdrowiu i bezpieczeństwu energetycznemu lokalnych społeczności. Środki, które NFOŚiGW

przekazuje za pośrednictwem Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (wfośigw), mogą być przeznaczane na następujące działania gminy:

- uruchomienie i prowadzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych w gminach, gdzie maksymalna możliwa do uzyskania przez gminę kwota to 35 000 zł,
- złożone wnioski do programu „Czyste Powietrze”, gdzie gmina otrzyma 150 zł za złożony wniosek,
- o dofinansowanie na podwyższony lub najwyższy poziom dofinansowania (z wystawionym zaświadczeniem o dochodach) oraz 50 zł za wniosek o podstawowy poziom dofinansowania,
- złożone wnioski o płatność końcową w wysokości 150 zł po wypłacie końcowej na rzecz beneficjenta, za przekazany za pośrednictwem gminy do wfośigw wniosek o płatność końcową (najnowszy rodzaj wsparcia),
- dodatkowo gmina otrzyma 25 zł, jeśli pracownik gminy poinformuje wnioskodawcę o możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie na częściową spłatę kapitału kredytu w banku, który przystąpił do Programu.

Współpraca między wfośigw a gminami opiera się na porozumieniach o współpracy podpisywanych od 2019 roku przez gminy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Wg stanu na dzień 30.06.2024 r. spośród 2 477 ogólnej liczby gmin w Polsce porozumienie dotyczące współpracy przy wdrażaniu Programu podpisało 2 160 gmin (co daje blisko 87% wszystkich gmin w Polsce).

Dla najbardziej aktywnych gmin (ok. 30% gmin uczestniczących w programie) przyznane są dodatkowe środki na pokrycie kosztów związanych z wdrażaniem programu priorytetowego „Czyste Powietrze”.

Sposób zapewnienia niezbędnego poziomu kompetencji

Obowiązkowe szkolenia prowadzone przez wfośigw dla operatorów programu „Czyste Powietrze” w zakresie niezbędnym dla realizacji zadań oraz zapewnienie szkoleń uzupełniających dla ww. pracowników w przypadku uzasadnionej potrzeby.

Sposób zapewnienia równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji

Mechanizm operatorów ma za zadanie niwelować różnice w dostępności dla osób najbardziej potrzebujących czy niepełnosprawnych. Jednym z zadań operatora jest identyfikacja ewentualnego beneficjenta w terenie oraz indywidualne podejście do realizacji przedsięwzięcia.

Ocena luki między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością

W mniejszych gminach lub na obszarach wiejskich funkcja operatora w urzędzie jest przypisywana urzędnikowi, jako dodatkowy zakres obowiązków. Oznacza to często brak czasu na realizację wyżej opisanych zadań i indywidualnego podejścia do beneficjenta. Obszary te mierzą się z brakiem wykwalifikowanej i doświadczonej kadry, aby prowadzić doradztwo w zakresie realizacji inwestycji.

Zalecenia aby zapewnić zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791

Brak potrzeby zmian.

Ocena potrzeby zmian oraz planowane zmiany

Brak potrzeby zmian.

6. Podmioty instalujące elementy budynków, o których mowa w dyrektywie 2010/31/UE¹³ oraz dostawcy zintegrowanych prac renowacyjnych¹⁴

6.1 Projekt Build up skills

Projekt Build up skills – krajowy system podnoszenia kwalifikacji i certyfikacji pracowników sektora budowlanego

Build Up Skills II Poland to projekt, który skupił się na opracowaniu Strategii zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników energooszczędnego budownictwa w perspektywie 2030 roku, znanej jako Krajowa Mapa Drogowa. Projekt trwał przez 18 miesięcy, od listopada 2022 roku do kwietnia 2024 roku i był częścią inicjatywy Unii Europejskiej mającej na celu poprawę efektywności energetycznej budynków oraz wsparcie transformacji sektora budowlanego w kierunku zrównoważonej gospodarki.

Celem projektu BUILD UP Skills II Poland było opracowanie strategii podnoszenia umiejętności pracowników sektora budowlanego na wszystkich poziomach edukacji w zakresie energooszczędnych technologii budowlanych, w szczególności tych stosowanych w budynkach poddawanych gruntownym renowacjom.

Celem inicjatywy było uporządkowanie krajowych systemów kształcenia zawodowego. Projekt „BUILD UP Skills II Poland” koncentruje się w pierwszej kolejności na części

¹³⁾ „element budynku” oznacza system techniczny budynku lub element przegród zewnętrznych budynku, w tym systemy ogrzewania budynku oraz przygotowania c.w.u. (np. pompy ciepła, kotły na paliwo gazowe lub ciekłe), okna, drzwi, ściany zewnętrzne, stropodach, dach, itp. Punkt 6 dotyczy instalacji ww. elementów w nowobudowanych budynkach.

¹⁴⁾ dotyczy renowacji istniejących budynków, w tym: wymiany systemu ogrzewania budynku oraz przygotowania c.w.u. (np. wymiana istniejącego źródła ciepła na pompę ciepła, kocioł na paliwo gazowe lub ciekłe), wymiany okien i drzwi, docieplenia ścian zewnętrznych, dachu, stropodachu, wymiany oświetlenia.

systemu, związanej z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych pracowników fizycznych pracujących obecnie na budowach tj. rzemieślników, instalatorów, monterów oraz wszelkich innych pracowników wykonujących prace budowlane.

Projekt BUPS II Poland został zrealizowany na szczeblu krajowym z udziałem partnerów publicznych odpowiedzialnych za realizację Długoterminowej Strategii Renowacji Budynków, kształcenie i szkolenie na potrzeby sektora budowlanego, instytucji rynku pracy, instytucji badawczych, partnerów niepublicznych reprezentujących pracodawców występujących w sektorze budownictwa. Wsparcie na poziomie krajowym zapewniły Ministerstwo Rozwoju i Technologii oraz Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Ponadto, w siedmiu regionach (Dolny Śląsk, Kujawsko-Pomorskie, Łódzkie, Mazowsze, Podlasie, Pomorze, Śląsk), w których działają zarówno agencje energetyczne i podmioty sektora budowlanego zrzeszone w Stowarzyszeniu "Poszanowanie Energii i Środowiska" (SAPE), Związku Zawodowym „Budowlani” oraz Sektorowej Radzie ds. Kompetencji w Budownictwie, odbyły się spotkania regionalne, które przyczyniły się do wypracowania efektów projektu.

Krajowa Mapa Drogowa, będąca głównym rezultatem tego projektu, nie tylko analizuje aktualne trendy i prognozy rozwoju, ale także wskazuje kluczowe obszary wpływające na sektor budowlany w Polsce do 2030 roku. Dokument identyfikuje problemy i sugeruje kierunki zmian, co jest kluczowe dla tworzenia efektywnych strategii umożliwiających optymalną realizację termomodernizacji budynków.

Krajowa Mapa Drogowa dostępna jest do pobrania na stronie projektu (link: <https://bups.kape.gov.pl/mapa-drogowa/>).

Podczas tworzenia Krajowej Mapy Drogowej uwzględniono analizę status quo, badania ankietowe oraz doświadczenia członków konsorcjum i organizacji branżowych. Zostały wzięte pod uwagę opinie kluczowych interesariuszy sektora budowlanego, w tym przedsiębiorców, pracowników, instytucji rządowych i lokalnych społeczności.

Jednym z głównych celów projektu BUPS II Poland było ponowne uruchomienie Krajowej Platformy Współpracy w zakresie rozwoju umiejętności i kwalifikacji w obszarze energooszczędności i renowacji budynków.

Głównymi celami działania platformy jest:

- Mobilizacja zainteresowanych uczestników rynku do wyrażania opinii i składania wniosków do tworzonej Strategii podnoszenia kwalifikacji
- Udział zainteresowanych uczestników rynku w publicznych konsultacjach dokumentów składających się na tworzoną Strategię podnoszenia kwalifikacji
- Przyjęcie ustaleń Strategii do realizacji przez zainteresowanych uczestników rynku w ramach ich działania
- Kontynuacja udziału w pracach Platformy Współpracy i Komunikacji BUILD-UP Skills II po zakończeniu Projektu

W trakcie trwania projektu do platformy przystąpiły łącznie 34 organizacje.

Jednym z kluczowych rezultatów projektu było zwiększenie liczby wykwalifikowanych pracowników w sektorze budowlanym, którzy posiadają umiejętności niezbędne do efektywnej modernizacji i poprawy efektywności energetycznej budynków. W projekcie tym przeprowadzono działania edukacyjne i informacyjne, w tym 14 warsztatów regionalnych, 3 krajowe oraz konferencję podsumowującą projekt. Krajowe warsztaty partycypacyjne odgrywały kluczową rolę w upowszechnianiu jego rezultatów oraz angażowaniu interesariuszy sektora budownictwa. Regionalne Warsztaty Partycypacyjne miały na celu stworzenie platformy wymiany doświadczeń oraz debaty na temat wyzwań i możliwości dotyczących strategii podnoszenia kwalifikacji pracowników sektora budowlanego i odnawialnych źródeł energii (OZE) w Polsce z perspektywy regionalnej.

Projekt Build Up Skills II Poland ma istotny wpływ na rozwój sektora budowlanego w Polsce, przyczyniając się do zwiększenia konkurencyjności branży poprzez promowanie nowoczesnych rozwiązań i podnoszenie kwalifikacji pracowników. Stanowi on istotny krok w kierunku zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz ochrony środowiska, zachęcając do podejmowania działań mających na celu poprawę efektywności energetycznej w budynkach oraz zwiększenie ilości wykwalifikowanych pracowników.

Szczegółowe informacje o projekcie znajdują się na stronie: <https://bups.kape.gov.pl/>

6.2 Certyfikowani instalatorzy

Sposób zapewnienia niezbędnego poziomu kompetencji

Zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2024 r. poz. 1361), dalej: „ustawa o OZE”, osoba dokonująca instalacji mikroinstalacji lub małych instalacji, których łączna moc zainstalowana elektryczna jest mniejsza niż 500 kW, albo o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu nie większej niż 900 kW, w której łączna moc zainstalowana elektryczna jest mniejsza niż 500 kW, lub instalacji odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej nie większej niż 600 kW zobowiązana jest uzyskać certyfikat.

Certyfikat może zostać wydany instalatorowi, który nie był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne przeciwko wiarygodności dokumentów i obrotowi gospodarczemu, który posiada:

- a) pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych,
- b) dokument potwierdzający kwalifikacje związane z instalowaniem urządzeń lub instalacji sanitarnych, energetycznych, grzewczych, chłodniczych lub elektrycznych lub
- c) udokumentowane trzyletnie doświadczenie zawodowe w zakresie instalowania lub modernizacji urządzeń i instalacji sanitarnych, energetycznych, grzewczych, chłodniczych lub elektrycznych, lub

- d) świadectwo ukończenia co najmniej dwusemestralnych studiów podyplomowych lub równorzędnych, których program dotyczył zagadnień zawartych w zakresie programowym szkoleń określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 152 pkt 2 ustawy o OZE, lub
- e) zaświadczenie o ukończeniu szkolenia u producenta danego rodzaju instalacji odnawialnego źródła energii, które w części teoretycznej i praktycznej zawierało zagadnienia w zakresie projektowania, instalowania, konserwacji, modernizacji i utrzymania w należyтым stanie technicznym instalacji odnawialnego źródła energii.

Dodatkowo musi on ukończyć szkolenie podstawowe dla osób ubiegających się o wydanie certyfikatu instalatora mikroinstalacji lub małej instalacji, której łączna moc zainstalowana elektryczna jest mniejsza niż 500 kW, albo o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu nie większej niż 900 kW, w której łączna moc zainstalowana elektryczna jest mniejsza niż 500 kW lub instalacji odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej nie większej niż 600 kW, poświadczone zaświadczeniem, przeprowadzone przez akredytowanego organizatora szkoleń, o którym mowa w art. 146 ust. 1 lub w art. 153 ust. 1 ustawy o OZE, w zakresie dotyczącym instalowania danego rodzaju instalacji odnawialnego źródła energii; oraz złożył z wynikiem pozytywnym egzamin przeprowadzony przez komisję egzaminacyjną, o której mowa w art. 137 ust. 2, odpowiednio dla danego rodzaju instalacji odnawialnego źródła energii, nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia ukończenia szkolenia podstawowego.

Certyfikat może zostać wydany również instalatorowi który posiada dyplom zawodowy albo dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej wydany na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 i 854) lub dyplom ukończenia studiów na kierunku związanym z kształceniem w zakresie instalacji odnawialnego źródła energii albo urządzeń i instalacji sanitarnych, energetycznych, elektroenergetycznych, grzewczych, chłodniczych, cieplnych i klimatyzacyjnych lub elektrycznych, z zastrzeżeniem, że po upływie 5 lat od dnia otrzymania tych dyplomów zobowiązany jest ukończyć szkolenie przypominające w terminie 12 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o wydanie certyfikatu.

Sposób zapewnienia równego dostępu dla wszystkich osób zgodnie z zasadą niedyskryminacji

Egzamin dla instalatorów ubiegających się o wydanie certyfikatu przeprowadza się nie rzadziej niż dwa razy w roku. Informację o terminie i miejscu egzaminu Prezes UDT ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Dozoru Technicznego, nie później niż w terminie trzydziestu dni przed dniem egzaminu. Egzamin dla instalatorów dla danego rodzaju instalacji przeprowadza komisja egzaminacyjna. Prezes UDT powołuje członków Komisji spośród osób wskazanych we wnioskach podmiotów,

o których mowa w ust. 4, oraz osób wyznaczonych przez siebie, spełniających wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie art. 152 pkt 3 ustawy o OZE, w okresie 4 lat od dnia potwierdzenia spełnienia tych wymagań.

Wniosek o powołanie członka Komisji mogą zgłosić w szczególności izby gospodarcze i izby rzeczoznawców oraz stowarzyszenia naukowo-techniczne - w przypadku, gdy zgodnie ze statutem wykonują działalność w zakresie instalacji odnawialnego źródła energii, ale też również taki wniosek mogą zgłosić jednostki i instytucje o zasięgu regionalnym lub ogólnokrajowym wykonujące działalność w zakresie danego rodzaju instalacji odnawialnego źródła energii, jak również producenci oraz przedsiębiorcy wykonujący działalność w zakresie instalacji odnawialnego źródła energii oraz ośrodki szkoleniowe lub szkoły, w których prowadzi się kształcenie zawodowe z zakresu instalacji odnawialnego źródła energii lub energetyki.

Ocena luki między zapotrzebowaniem na specjalistów a ich dostępnością

W składzie zespołu instalującego instalację OZE znajdować się musi przynajmniej jeden instalator certyfikowany. Do reszty instalatorów pracujących w takim zespole nie ma już takiego wymogu. Zatem liczbę instalatorów certyfikowanych należy obecnie uznać za wystarczającą. Również nie należy się obawiać takiego niedoboru w przyszłości, gdyż osoby, które będą potrzebować przedmiotowego certyfikatu, są w stanie go względnie szybko uzyskać pod warunkiem posiadania faktycznych umiejętności montażu instalacji.

Zalecenia aby zapewnić zgodność z wymogami art. 28 dyrektywy 2023/1791

Brak potrzeby zmian.

Ocena potrzeby zmian oraz planowane zmiany

Brak potrzeby zmian.

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Sporządzili:**W zakresie:**

- pkt 2, pkt 3.1, pkt 3.2, pkt 4¹⁵, pkt 6.1¹⁶ – Departament Transformacji Ciepłownictwa i Efektywności Energetycznej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska
 - pkt 3.3, pkt 3.4 – Ministerstwo Rozwoju i Technologii,
 - pkt 3.3, pkt 5.1 – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
 - pkt 5.2 – Departament Ochrony Powietrza i Negocjacji Klimatycznych, Ministerstwo Klimatu i Środowiska
 - pkt 6.2 – Departament Odnawialnych Źródeł Energii, Ministerstwo Klimatu i Środowiska
-

¹⁵ obszar NFOŚiGW, sporządzono na podstawie danych ze strony: <https://doradztwo-energetyczne.gov.pl/oferta-doradcow/ofertydoradcow>

¹⁶ obszar MRiT, przygotowano na podstawie informacji ze strony: <https://bups.kape.gov.pl/>